

NOVADA MĀCĪBA
PROGRAMMAS PARAUGS

Programmas izstrādes darba grupa:

Jolanta Mediņa – Kuldīgas 2.vidusskolas skolotāja

Gunita Meiere – Ēdoles pamatskolas skolotāja

Antra Spuļģe – Kuldīgas Centra vidusskolas skolotāja

Daiga Lapčinska – Vārmes pamatskolas direktore

Inta Jansone – Kuldīgas novada pašvaldības arhitekte

Konsultante:

Jana Jākobsone – arhitekte, Kuldīgas novada domes

Pilsētībūvniecības nodaļas vadītāja

Saturs

Ievads	4
1. Novada mācības programmas nepieciešamības pamatojums un paredzamais rezultāts.	5
2. Novada mācības mērķi un uzdevumi.	7
3. Novada mācības saturs.	8
4. Novada mācības apguvei izmantojamās mācību metodes.	14
5. Novada mācības apguvei izmantojamie avoti un literatūra.	16

Ievads

Mīlestība uz savu zemi, sākās no savas dzimtas, savas mājas, savas sētas, pilsētas un pagasta. Skolēnos ir jāieaudzina izpratne par savu pilsonisko piederību, piederību kādai noteiktai vietai, tautai, valstij. Novada vēstures programmā ir paredzēts apzināt sevi, savu dzimtu, izzināt tuvāko apkārtni pēc principa no tuvākā uz tālāko. Ja skolēni nepazīs un nemīlēs savu dzimto pusi, nav jēgas runāt par mīlestību uz Latviju. Latviskās identitātes attīstīšana skolēnos, izmantojot novada vēstures materiālu, lepnuma veidošana par sava novada kultūrvēsturi – tādi ir novada mācības virsuzdevumi Kuldīgas novada skolās.

Novada mācību ir paredzēts mācīt Kuldīgas novada skolās sākot ar 2013./2014.mācību gadu 5.klašu skolēniem. Programmas apgūšanai ir paredzēta viena stunda nedēļā, kopā 35 stundas. Lai padarītu novada mācību interesantāku un skolēniem būtu iespēja pašiem iesaistīties dažādās aktivitātēs, 30 stundas ir paredzētas programmas satura apguvei, bet 5 stundas dažādām ekskursijām, pārgājieniem, Kuldīgas novada muzeja apmeklējumam, tautastērpu darināšanas klases „Pūralāde” apmeklējumam, pilsētas un pagasta bibliotēku apmeklējumam, citām interaktīvām nodarbībām. Mācību gada noslēgumā 5.klašu skolēni, kuriem ir interese vairāk iepazīt Kuldīgas novadu un tā kultūrvēsturisko mantojumu, varēs piedalīties vasaras skolas nodarbībās.

Piedāvātai novada mācības programmai ir ieteikuma raksturs. Skolotājs, plānojot stundu, var konkretizēt un papildināt programmas saturu, regulēt tā apguves secību, izvēlēties tēmas apguvei piemērotākās metodes un mācību palīgmateriālus. Skolotājs veido tematisko plānu balstoties uz programmā iekļautajām tēmām un apakštēmām.

Novada mācības programmu veido mācības mērķis, uzdevumi, mācības saturs un tā apguvei paredzētais laiks, programmas apguvei ieteikto izmantojamo mācību metožu apraksts un izmantojamo avotu saraksts.

Novada mācības programmas nepieciešamības pamatojums un paredzamie rezultāti

Programmas nepieciešamības pamatojums

Viens no Kuldīgas novada attīstības principiem ir “katras teritorijas unikālo iezīmju un vērtību saglabāšana” [1.] Tas nozīmē, ka attīstības politika tiek vērsta uz novada pamatvērtību saglabāšanu un pilnvērtīgu izmantošanu teritorijas attīstībai. Katras Kuldīgas novada teritorijas unikālās vērtības ir:

1.cilvēki - tiešie vietas identitātes nesēji;

2.dabas un kultūras mantojums – esošie vides resursi, kas cilvēka darbības ietekmē uzskatāmi pauž vietas raksturu.

Lejupslidoša iedzīvotāju skaita, nelabvēlīgu dabiskās ataudzes un migrācijas procesu apstākļos, nozīmīga ir iedzīvotāju potenciāla saglabāšana - cilvēku garīgās izaugsmes veicināšana, uzņēmīgu, radošu, uz attīstību vērstu cilvēku piesaiste Kuldīgas novadam. Tas iespējams nodrošinot attīstītu infrastruktūru, vietas sasniedzamību un pieejamo pakalpojumu klāstu, veicinot dzīves kvalitāti.

Tomēr maz pārveidota dabas vide, kas bagāta ar ainaviski un bioloģiski daudzveidīgām teritorijām. Ainavu daudzveidība – cilvēka mēroga samērīgas dabas un kultūrainavas ir pamats kvalitatīvai dzīves videi.[2.] Savukārt, kultūras mantojums ir kodols identitātei: individuālai, dzimtas, grupas, kopienas, novada, nācijas vai noteikta pasaules reģiona, piemēram, Eiropas. Tas cieši saistīts ar patības apzināšanos: kas es esmu, no kurienes nāku, kāda ir mana dzīves jēga, vērtības un kvalitātes. [3.]

No personiskās kultūras un vērtībām veidojas lokālās vides izpausmes, kas, savukārt veido novada un nacionālo identitāti. Savukārt attīstīt nacionālo identitāti iespējams vien veicinot individuālu apziņu par savām saknēm, radīt emocionālu piederību kādai konkrētai vietai. Zināšanas par apkārtējo vidi veido pozitīvu attieksmi un atbildības sajūtu par tās saglabāšanu. Novada mācības programma ir lielisks veids šādas sajūtas attīstīšanai bērnos un jauniešos. Ar atbilstošu metodiku: no mazāka uz plašāku, no prakses uz teoriju, no šodienas atskatoties pagātnē – izzinot un saprotot, iespējams plānot nākotni, korektā un atbildīgā veidā pret mantojumu un rūpējoties par tā pastāvēšanu arī turpmāk.

Ikvienas teritorijas attīstībai ir nepieciešama paauzde, kas atgiežas savā dzimtajā pusē, lai dzīvotu un strādātu, realizējot savu intelektuālo potenciālu. Izpratne par individuālo un vietas izcelsmi ir pamats pilsoniskai atbildībai un veicina vēlmi dzīvot saskaņā ar vidi, kurā ir veidojusies

un nostiprināta personiskā vērtību sistēma. Ar šo procesu tiktu nodrošināta arī dabiska vēlme saudzēt, saglabāt un pārmantot vietējās kopienas mantojuma vērtības.

1. Kuldīgas novada attīstības programma 2010, 1.redakcija, 104.lpp.
2. Kuldīgas novada attīstības programma 2010, 1.redakcija, 97.lpp.
3. Konceptija „Par Latvijas nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanu“ (informatīvā daļa), Ministru kabineta 2008.gada 23.decembra rīkojums Nr.880; 4.lpp.

Paredzamie rezultāti

Mērķtiecīgi veidota jaunās paaudzes sabiedrība, kas apzinās savas saknes, ir ar zināšanām par to izcelsmi. Jaunā paaudze, kas saskata kvalitatīvas vides potenciālu savā dzimtajā pilsētā, ciemā vai pagastā, izjūt piederību šai vietai.

Ar sevis, pilsētas, novada iepazīšanu, apzinās savu kontekstu pasaulē, izprotot pasaules dažādību un skaistumu.

Interese par novada vēsturi un izpratne par vietējā mantojuma vērtību - pamats jaunās paaudzes attieksmei un rīcībai, kas veicina mantojuma izpēti, vēlmi saglabāt un pārmantot.

Praktiskas iemaņas un zināšanas par mantojuma saglabāšanu kā priekšnosacījums vērtību pārmantošanai un popularizēšanai sabiedrībā (piemēram, ģimenē).

Aktīva un mērķtiecīga jauniešu iesaistīšanās vietējā mantojuma popularizēšanā, lai aizstāvētu vietējās vērtības un stiprinātu vietas attīstības potenciālu.

Bērņībā iegūta spēja saprast un vērtēt kultūras mantojumu dos pilsoņus ar attīstītu vietējo un nacionālo pašapziņu.

Novada mācības mērķis un uzdevumi

Mērķis:

Izzināt Kuldīgas novada kultūrvēsturisko un dabas mantojumu, lai gūtu jaunas zināšanas par savu un vietas izcelsmi, novērtējot kultūras un dabas objektu daudzveidību novadā, mācot saskatīt vietējā mantojuma nozīmi valsts un pasaules kontekstā.

Uzdevumi:

1. Veidot priekšstatu un radīt interesi par Kuldīgas novadu un tā vēsturiskajām un dabas vērtībām.
2. Veidot izpratni par ietekmi un saistību starp kultūru un dabu.
3. Sekmēt attieksmes maiņu, novērtējot un cienot vietējo kultūru, novada un valsts vēsturi, kā arī dabas vidi un būt atbildīgiem par tās saglabāšanu.
4. Veicināt izpratni par citu kultūru un vides straujo izmaiņu ietekmi uz vietējo mantojumu.
5. Attīstīt interesi par kultūras un dabas mantojuma saglabāšanas metodēm un iespējām.

Novada mācības saturs

N.p.k.	Tēma	Apakštēmas	Sasniedzamais rezultāts
1.	Kuldīgas novads.	<ul style="list-style-type: none"> • Kas ir un ko māca novada mācība? • Novada ģeogrāfiskā atrašanās vieta • Novada vēsturiskā izveide 	Zin un izprot novada mācības būtību. Gūst priekšstatu par novada ģeogrāfisko novietojumu un vēsturisko izveidi.
2.	Ģimene – saikne starp tevi un pasauli.	Manas ģimenes dzīve pilsētā/ pagastā. Pārmaiņas pilsētā/ pagastā, ko pieredzējusi mana ģimene. Kas saista manu ģimeni ar pilsētu/ pagastu. Manas ģimenes vēsture un mani ģimenes locekļi, kā novada vēstures veidotāji.	Skolēns saprot, ka viss, kas viņam apkārt var veidot vēsturi. Zina kā vākt liecības par ģimenes pagātņi. Veido ģimenes koku.
3.	Dzīvesvietas.	Apdzīvotu vietu veidošanās. Ģimenes dzīvesvietas vēsture.	Saprot kā laika gaitā veidojušās apdzīvotas vietas. Zina stāstīt savas dzīvesvietas vai mājas vēsturi.
4.	Kuldīga – pilsēta Ventas krastā.	Kuldīgas kā apdzīvotas vietas izveidošanās Ventas krastā. Pilsētas nosaukuma maiņa laika gaitā. Kā radies nosaukums Kuldīga. Ventas rumbas veidošanās un ap to saistītie notikumi. Ventas ieleja.	Zina stāstīt Ventas izcelšanās teikas. Prot upi atrast Latvijas kartē. Stāsta teiku par Veckuldīgas pilskalnu. Zina kā apzīmē pilskalnus kartē.
5.	Kuldīgas ordeņa pils teritorija agrāk un šodien.	Kuldīgas ordeņa pils būvniecība. Pils teritorija un Hercoga Jēkaba valdīšanas laiks. Objekt, kas atrodas bijušās ordeņa pils teritorijā (Pilssarga namiņš , Villa Bangert (Novada muzeja ēka)). Pilsētas dārzs, tā veidošanās un pārveide.	Skolēni zina, kur Ordeņa pils teritorijā atrodas dažādi objekti. Zina dažādus ar šiem objektiem saistītos vēsturiskos faktus.

6.	Mūra tilts pāri Ventai.	Tilta būvniecības vēsture. Notikumi, kas saistās ar tiltu. Tilta restaurācija.	Zina atrašanās vietu. Prot ieskicēt dažus faktus no tilta būvniecības vēstures.
7.	Alekšupītes vieta pilsētas vēsturē.	Alekšupītes ceļš cauri pilsētai. Alekšupītes ūdenskritums. Pils dzirnavas. Interesantā apbūve Alekšupītes krastos.	Saprot jēdzienu ūdenskritums Zina atrašanās vietu. Prot saziņēt kādi objekti vēl atrodas ūdenskrituma tuvumā. Zina faktus par pils dzirnavām. Zina notikumus, kas mūsdienās saistās ar Alekšupīti.
8.	Ceļojums pa Kuldīgas baznīcām.	Sv.Katrīnas baznīca. Sv.Annas baznīca. Sv.Trīsvienības baznīca. Pareizticīgo baznīca. Sinagoga.	Zina, kādas baznīcas atrodas Kuldīgā un stāsta nedaudzus vēstures faktus. Noskaidro savu ģimenes locekļu piederību kādai konkrētai konfesijai.
9.	Rātslaukums un tā apbūve.	Rātslaukuma funkcionālā nozīme pilsētā (vēsturiski un mūsdienās), tā organizēšanas principi. Pils aptieka. Stafenhāgena nams. Vecais rātsnams. Jaunais rātsnams. Kuldīgas senākais nams u.c.	Zina atrašanās vietu. Prot atrast pilsētas kartē. Zina vēsturiskus faktus par šiem objektiem.
10.	Rūpniecība Kuldīgā.	Sērskociņu fabrika „Vulkāns”, adatu fabrika, Kuldīgas tūka fabrika, pils dzirnavas, ziepju fabrika, citi rūpniecības uzņēmumi pilsētā.	Zina uzņēmumu veidošanās vēsturi un to vietu pilsētas saimnieciskajā attīstībā dažādos laika posmos.
11.	Izglītības vēsture Kuldīgā.	Izglītības iegūšanas iespējas pilsētā dažādos laika posmos. Manas skolas vēsture.	Skolēni ir informēti kādas skolas darbojušās Kuldīgā. Tuvāk iepazīstās ar savas skolas vēsturi un saistību ar novada vēsturi.
12.	Ēdoles pagasts	Pirmās vēsturiskās ziņas par Ēdoli.	Gūs priekšstatu par Ēdoles

		<p>Ģeogrāfiskā atrašanās vieta. Ēdoles pagasta īpašās iezīmes. Ievērojamākie dabas objekti (Pinkas ezera dabas liegums, dižkoki. ezeri). Ievērojamākie vēstures objekti un personas (Ēdoles pils, baznīca, Kr.Valdemārs bibliotēka, Kr.Valdemāra saliņa, Pūjalgu pilskalns, skola). Teikas un nostāsti.</p>	ievērojamākajiem ģeogrāfiskajiem un vēstures objektiem.
13.	Gudenieku un Basu pagasts	<p>Pirmās vēsturiskās ziņas par Basiem un Gudeniekiem. Ģeogrāfiskā atrašanās vieta. Kas ir suiti un to saistība ar basiem un Gudeniekiem. Ievērojamākie vēstures objekti (Basu pilskalns, Malūtes kalns). Ievērojamākie dabas objekti (Dižkoki, Gudenieku kadiķu audze, Ērkuļa ezers). Teikas un nostāsti.</p>	Veidosies priekšstats par to, kas ir suiti,kāda ir to vēsture un dzīve šodien. Izzinās Basu un Gudenieku ievērojamākās vietas un objektus.
14.	Īvandes pagasts	<p>Pirmās vēsturiskās ziņas par Īvandi. Ievērojamākie vēstures objekti (luterāņu baznīca, Īvandes ūdens dzirnavas, Īvandes muiža un parks).</p>	Izprot Īvandes pagasta attīstības īpatnības pagātnē un šodien. Iepazīst valsts nozīmes ievērojamus dabas un kultūrvēstures objektus.
15.	Padures pagasts	<p>Pirmās vēsturiskās ziņas par Paduri. Ģeogrāfiskā atrašanās vieta. Padures pagasta īpašās iezīmes. Ievērojamākie dabas objekti (Ventas ielejas dabas liegums, Sarkanā klints, Māmuļas ala).</p>	Gūst priekšstatu par Padures ievērojamākajiem dabas un vēstures objektiem un to nozīmi cilvēku dzīvē.

		Ievērojamākie vēstures objekti (Padures pilskalns, padures muižas klēts, kuršu ķoniņu brīvciems „Sausgaļi”, Tigves pilskalns, Padures muiža, Ķimāles muiža).	
16.	Turlavas pagasts	Pirmās vēsturiskās ziņas par Turlavu. Ģeogrāfiskā atrašanās vieta. Kuršu ķoniņu vēsture Turlavā. Tontegodes un Peniķu dzimtas. Ievērojamākie vēstures objekti (Kundu pilskalns, Elku birzs, Lipaiķu pilskalns, Lipaiķu baznīca). Dabas objekts – Ciemgaļu mežābele.	Veidosies priekšstats par vienu no ievērojamākajām un vēsturiski interesantākajām Kuldīgas novada apdzīvotajām vietām.
17.	Laidu pagasts	Pirmās vēsturiskās ziņas par Laidiem un to apkārtni. Ģeogrāfiskā atrašanās vieta. Ievērojamākie dabas objekti (Rudes liepa, Laidu pils parks, dižkoki). Ievērojamākie vēstures objekti (Laidu pils, Valtaiķu baznīca, Sermītes pilskalns).	Izpratīs Laidu pagasta izveidošanās īpatnības. Gūs priekšstatu par Laidu un to apkārtnes ievērojamākajiem dabas un kultūrvēsturiskajiem objektiem.
18.	Kabiles pagasts	Pirmās vēsturiskās ziņas par Kabiles pagastu. Pagasta ģeogrāfiskā atrašanās vieta. Kabiles pagasta apdzīvotās vietas - Kabile, Jaunā muiža, Višļi, Vecā muiža, Galamuiža, Kalnansi, Pusgaldiņi. Kabiles pilskalns, Kabiles muiža, Kabiles luterāņu baznīca. Dabas taka ‘‘Ozolu biotops’’ ,Kalnansu bezdibeņa ezers.	Zina un prot konstatēt pagasta novietojumu novada kartē, zina, ar ko robežojas pagasts. Zina nosaukt un pastāstīt par ievērojamākajiem dabas un vēstures objektiem pagastā.

19.	Rumbas pagasts	<p>Pirmās vēsturiskās ziņas par Rumbas pagastu.</p> <p>Pagasta ģeogrāfiskā atrašanās vieta.</p> <p>Rumbas pagasta apdzīvotās vietas - Mežvalde, Venta, Novadnieki, Ēdas, Kalnamuiža, Griķi, Rumbenieki, Ķīkciems, Dragūnciems.</p> <p>Nozīmīgākie ar pagasta vēsturi saistītie dabas un kultūrvēstures objekti.</p> <p>Riežupe, Riežupes dabas parks, Smilšālas, dižkoki Riežupes dabas parkā.</p>	<p>Zina, kad radies pagasts, tā veidošanās vēsturi.</p> <p>Prot nosaukt nozīmīgākos ar pagasta vēsturi saistītos dabas un kultūrvēstures objektus.</p> <p>Saprot jēdzienus – dabas parks, alas.</p>
20.	Rendas pagasts	<p>Pirmās vēsturiskās ziņas par Rendas pagastu.</p> <p>Pagasta ģeogrāfiskā atrašanās vieta.</p> <p>Nozīmīgākās vēsturiskās vietas - Rendas pilskalns, Akmens krāvuma senkapi, Lielrendas muižas ansamblis, Usmas luterāņu baznīca, Rendas baznīca. Īvandes ūdenskritums, Abavas senleja.</p>	<p>Zina kā radies Rendas pagasts, tā veidošanās vēsturi.</p> <p>Zina nozīmīgākos ģeogrāfiskos, kultūrvēstures un dabas objektus pagastā.</p>
21.	Kurmāles pagasts	<p>Pirmās vēsturiskās ziņas par Kurmāles pagastu.</p> <p>Pagasta ģeogrāfiskā atrašanās vieta.</p> <p>Kurmāles pagasta apdzīvotās vietas - Priedaine, Planīca, Vilgāle. Ūdenstīlpnes - Āpu ezers, Vilgāles ezers. Vārdupes kalns - augstākā vieta Kuldīgas novadā, Kļaviņu Jodakmens, aizsargājāmie koki.</p>	<p>Zina kā radies Kurmāles pagasts un tā veidošanās vēsturi.</p> <p>Zina nozīmīgākos ģeogrāfiskos, kultūrvēstures un dabas objektus pagastā.</p>
22.	Snēpeles pagasts	<p>Pirmās vēsturiskās ziņas par Snēpeles pagastu.</p>	<p>Zina kā radies Snēpeles pagasts un tā veidošanās vēsturi.</p>

		Pagasta ģeogrāfiskā atrašanās vieta. Snēpeles muiža, Snēpeles parks, dižkoki. Kundu pilskalns. Elderenes avoti. Mazsāliju dzirnavas.	Zina nozīmīgākos ģeogrāfiskos, kultūrvēstures un dabas objektus pagastā.
23.	Vārmes pagasts	Pirmās vēsturiskās ziņas par Vārmes pagastu. Pagasta ģeogrāfiskā atrašanās vieta. Nozīmīgas vietas Vārmes pagastā – Elkuvāls, Kuršu ķoniņu svētais mežs, Vārmes muiža un muižas dendroloģiskais parks, Vārmes luterāņu baznīca, Omiķu grava, dižozoli.	Zina kā radies Vārmes pagasts un tā veidošanās vēsturi. Zina nozīmīgākos ģeogrāfiskos, kultūrvēstures un dabas objektus pagastā.
24.	Pelču pagasts	Pirmās vēsturiskās ziņas par Pelču pagastu. Pagasta ģeogrāfiskā atrašanās vieta. Nozīmīgi objekti Pelču pagastā - Pelču pils un pils parks, Upatu ozols, Pelču avotiņš, Sprinčupe un tās ūdenskrātuve (zivju dīķi).	Izpratīs Pelču pagasta izveidošanās īpatnības. Gūs priekšstatu par Pelčiem un to apkārtnes ievērojamākajiem dabas un kultūrvēsturiskajiem objektiem. Lietos jēdzienus, zivsaimniecība, ūdenskrātuve.

Novada mācības programmas apguvei izmantojamās mācību metodes

Lai sekmētu novada mācības apguvi 5.klašu skolēniem, jāizvēlas piemērotas mācību metodes. Skolotājiem ir iespējams savā darbā izvēlēties tādas metodes, ar kuru palīdzību skolēni labāk izprot programmā ieteiktās tēmas. Metodes var būt ļoti dažādas, taču tās ieteicams izvēlēties tādas, ar kuru palīdzību visveiksmīgāk iespējams sasniegt programmas izvirzīto mērķi un realizētu uzdevumus. Katrai no mācību metodēm ir sava vieta programmas apguves procesā un katra no tām veicina noteiktu prasmju apguvi skolēniem. Skolotājam ir iespējams izmantot arī vairāku metožu kombināciju, jo mācību metožu izvēli nosaka programmas saturs, skolēnu zināšanas, attīstības līmenis un pieejamie mācību līdzekļi.

Metode	Skaidrojums
Darbs ar tekstu	Darbs ar rakstiskajiem vēstures vai citiem informācijas avotiem ir viens no informācijas iegūšanas veidiem. Skolotājs piedāvā tekstus lasīšanai vai ierakstītus tekstus mācību uzdevumu veikšanai mācību stundā, mājās vai pašizglītībai. Skolēni iepazīstas ar tekstu un iegūst informāciju – veido jautājumus vai analizē, atbild uz jautājumiem atbilstoši mācību uzdevumam.
Diskusija	Diskusija var tikt organizēta par jebkuru aktuālu novada mācības jautājumu. Tā dod iespēju uzzināt skolēnu viedokļus un attieksmes pret dažādiem notikumiem novadā, pārrunāt neskaidros jautājumus, kolektīvi analizēt dažādus materiālus. Skolēni diskutējot mācās izteikt savus uzskatus un argumentēt tos, kā arī aizstāvēt savu viedokli.
Pāru darbs	Pāru darba priekšrocība ir tā, ka tas ir daudz ātrāk veicams un daudz elastīgāks nekā grupu darbs, līdz ar to, labi piemērots vienkāršu uzdevumu veikšanai. Tajā pašā laikā darbs pāri veicina sadarbības prasmes un ieklausīšanos otra viedoklī. Darbojoties pāros, skolēniem var uzticēt veikt pat nelielus pētījumus par dažādām novada mācības tēmām.
Pētījums	Skolēns vāc informāciju, analizē un secina. Pētījuma rezultātā tiek apkopota un atspoguļota jauna informācija atbilstoši noteiktiem kritērijiem. Pētījums var būt arī neliela apjoma, kur skolēni pēta kā dažādi novada mācībā apskatāmi jautājumi ir atspoguļoti presē, literatūrā u.c. Tas var būt arī kāda notikuma pētījums caur cilvēku stāstiem un liecībām.
Lomu spēles	Lomu spēle ļauj pārbaudīt skolēnu zināšanas kompleksā ar prasmēm, spējām un attieksmi, jo liek praksē lietot teorētiskās zināšanas. Lomu spēle attīsta skolēnos vēsturisko empātiju, izpratni par dažādiem cilvēku rīcības motivācijas, pasaules uzskata un uzvedības modeļiem pagātnē, labāk izprast indivīda lomu sarežģītās vēsturiskās situācijās. Lai sagatavotos lomu spēlei, nepieciešamas teorētiskās zināšanas un vēsturisko apstākļu izpratne. Jāpanāk, lai skolēni saprot, ka lomu spēles pamatā ir reāli, nevis izdomāti apstākļi un faktori, kas pagātnē ietekmējuši cilvēku izvēli. Vēlams, lai lomu grupas pēc laika pārdalītos citās grupās, tādējādi rastos iespēja pārstāvēt

	<p>dažādus uzskatus, un savā starpā, spēlējot lomas, apmainīties ar viedokļiem. Izmantojot lomu spēles skolēniem ir iespēja ne tikai iejusties ar novadu saistītu vēsturisku personību lomās, bet arī izspēlēt pavisam mūsdienīgas ainas no dzīves novadā.</p>
Mācību filmas	<p>Apvieno audiālo un vizuālo informāciju, rada emocionālu attieksmi pret apgūstamo materiālu. Skolotājam jau ātrāk jāiepazīstas ar demonstrēšanai paredzēto filmu, lai varētu paredzēt skolēnu reakciju un zinātu, kur to uz brīdi apturēt kāda uzdevuma veikšanai vai atbildēm uz jautājumiem.</p> <p>Kuldīga un Kuldīgas novads vienmēr ir bijis pievilcīgs kino uzņemšanai. Te uzņemtas gan mākslas filmas, gan dokumentālais kino. Mācot novada mācību ir iespējams izmantot dažādus fragmentus gan no mākslas, gan no dokumentālajām filmām.</p>
Prātavētra	<p>Mācību procesā lietojama metode, lai ātri noskaidrotu skolēnu iepriekšējās sagatavotības līmeni, interešu loku, attieksmes pret vienu vai otru novada mācībā apskatāmu jautājumu. Skolotājs (vai skolēni) izvirza jautājumu vai problēmu, vai iepazīstina ar tematu. Skolēni izsaka iespējamās atbildes, idejas, būtiskus vārdus, uzmanīgi klausoties, papildinot, bet nekomentējot un nevērtējot citu idejas.</p>
Spēles	<p>Spēles var izmantot saskarsmes prasmju izkopšanai. Skolotājs ir sagatavojis vai izmanto tematisku galda vai kustību spēli un pirms tās iepazīstina skolēnus ar noteikumiem. Skolēni iesaistās spēlē. Spēles sagatavošanu pēc skolotāja norādījumiem var veikt arī skolēni.</p>
Vizualizēšana	<p>Vizualizēšana atvieglo informācijas uztveri un papildina to. Tā ir prasme atspoguļot iegūto un apkopoto informāciju. Skolotājs vai skolēni izmanto vai izveido patstāvīgi dažādus simboliskus uzskates līdzekļus – domu kartes, shēmas, diagrammas, tabulas, plānus, kartes, zīmējumus. (Simboliskie uzskates līdzekļi ir īstenības objektu attēli ar vārdu, simbolu un krāsu palīdzību.)</p>
Mācību ekskursija, pārgājiens	<p>Mācību ekskursija - mācību organizācijas forma - kādas vietas (muzeja, izstādes, pilsētas, apvidus, objekta utt.) kolektīva apmeklēšana mācību nolūkā. Mērķis: radīt interesi, iepazīstināt ar dažādiem objektiem, vietām, pilnveidot zināšanas. Uzdevumi: bagātināt skolēnu pieredzi, papildināt skolēnu zināšanas, veicināt skolēnu izziņas procesus.</p>

Novada mācības apguvei izmantojamie avoti un literatūra

Mācot novada mācību, skolotājam ir brīva izvēle, izmantot tos mācību palīgmateriālus, kurus viņš uzskata par nepieciešamiem, lai veiksmīgi apgūtu novada mācības programmā paredzēto. Katrs skolotājs vislabāk pārzina situāciju klasē un zina, savu skolēnu spēju strādāt ar dažādiem avotiem un izmantojamo literatūru. Mācot novada mācību, iespējams izmantot gan dažādus interneta resursus (pilsētas, pagastu mājas lapas, Kuldīgas galvenās bibliotēkas piedāvāto novadpētniecības katalogu un citus katalogus), gan dažādu izdevniecību izdotās enciklopēdijas un atlantus, kas var kalpot kā vērtīga uzziņu literatūra. Lai iepazīstinātu skolēnus ar teikām un nostāstiem, kas saistās ar Kuldīgas novadu, iespējams izmantot dažādus izdevumus, kuros šis materiāls apkopots. Iespējams izmantot arī dažādus periodiskos izdevumus (laikrakstus, žurnālus u.c.), kuros atspoguļoti dažādi notikumi, kas saistīti gan ar novada vēsturi un ģeogrāfiju, gan kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanu. Vērtīgu informāciju novada mācības mācīšanai iespējams iegūt Kuldīgas novada muzejā, kura krājumā glabājas materiāli, kas atspoguļo dzīvi Kuldīgas novadā dažādos laika posmos. Lai mācītu skolēnus strādāt ar karti, iespējams izmantot dažādas kartes, kas pieejamas gan interneta resursos, gan dažādiem atlantiem pievienotajos digitālo karšu komplektos.